

OB KONCU PRVEGA ZASEDANJA VESOLJNEGA CERKVENEGA ZBORA VATIKANA II.

V čem je glavna značilnost letošnjega koncila

Koncilski očetje se bodo ponovno zbrali 8. septembra prihodnjega leta - Važen nagovor Janeza XXIII. - Rimska kurija in episkopat

S slovesno pontifikalno mašo in s pomembnim nagovorom sv. očeta se je v soboto v Rimu zaključilo prvo zasedanje vesoljnega cerkvenega zbora Vatikana II. Po okrog 60 sejah, ki so se začele 11. oktobra in na katerih je nastopilo 587 koncilskih očetov, se je večina kardinalov in škofov že vrnila v svoje škofije, raztresene po vseh delih sveta.

Kot je dejal sam Janez XXIII., ki je kljub hudi boleznini in starosti z občudovanja vredno požrtvovalnostjo dan za dnem sledil poteku del, pomeni pravkar zaključeno zasedanje šele »počasen in slovesen uvod k velikemu delu«, ki ga bo moral opraviti vesoljni zbor. Koncilski očetje se bodo namreč čez devet mesecev ponovno zbrali v Rimu, kjer bodo po sedanjih predvidevanjih ostali do božiča prihodnjega leta, ko bi se morala zaključiti vsa koncilski dela.

NI BILO BREZ TEŽAV

Do začetka drugega zasedanja bodo posamezna vprašanja proučevale pristojne komisije pod vodstvom posebne osrednje komisije, katere člane bo imenoval papež iz vrst kardinalov in škofov.

Ze ob koncu prvega zasedanja in iz besed samega sv. očeta pa je jasno razvidno, v čem obstaja bistvo vesoljnega zbora in kateri je glavni cilj tega koncila. Gre namreč predvsem zato, da bi postalo krščanstvo laže dostopno modernemu človeku, kar pomeni, da ima sedanji koncil izrazito pastoralni, to je dušnopastirski značaj.

Druga značilnost sedanjega koncila pa je njegova resnična vesoljnost. Na nobenem vseh dosedanjih cerkvenih zborov ni namreč po svojih škofih bilo zastopanih toliko narodov z vseh petih celin, kot se je zgodilo sedaj. Zato je razumljivo, da začetek koncila ni mogel biti brez težav. Potrebno je bilo — je poudaril Janez XIII. — da se bratje, ki so od daleč prišli k skupnemu ognjišču, najprej med seboj spoznajo, si pogledajo v oči in občutijo utrip bratovskih src. Potrebno je bilo, izmenjati si posamezna izkustva na področju dušnega pastirstva, ki so izraz različnih okolij, v katerem škofje izvršujejo svoje poslanstvo.

»VZNEMIRJAJOČA NESOGLASJA«

»Spričo tako širokega polja — je nadaljeval sv. oče — je razumljivo, kako je moral poteči nekaj dni, preden so se koncilski očetje sporazumeli o tem, kar je bilo vzrok razumljivih in vznemirjajočih nesoglasij.

Tudi to pa ima svoj pomen, ker je bila pred vsem svetom izpričana sveta svoboda božjih otrok, kakršno uživajo v Cerkvi.«

Tako iz papeževih besed kot iz sklepa, da se ustanovi nova osrednja komisija z nalogo, da uskladi delo ostalih komisij, je razvidno, da ni večina koncilskih očetov izrazila povoljnega mnenja o načinu, kako je bil koncil pripravljen. Zanimivo je, da je priprave in organizacijo vesoljnega zbora javno kritiziral tudi milanski kardinal Montini, ki je v dnevniku »Italia« objavil članek, v katerem je koncilu očital nezadostno in neskladno organizacijo, ki naj bi bila zlasti zato neučinkovita, ker je zgrajena na preveč abstranskih in nazadnjaških kriterijih.

Sklenjeno je zato bilo, naj se 73 osnutkov, ki so bili prvotno predloženi v razpravo, zmanjša na kakih 20, kar bodo pristojne komisije morale opraviti pred 8. septembrom 1963, ko se bo začelo drugo zasedanje.

Ker je glavni smoter tega koncila — kot smo že omenili — tako prilagoditi nauk Cerkev, da bo laže dostopen modernemu človeku, je jasno, da so med razpravami prišle do izraza različna stališča glede metode in sredstev, s katerimi naj se glavni smoter doseže.

V tej zvezi je zanimivo, kar je na tiskovni konferenci izjavil paragvajski škof Bogarin Argaña, ki je pred posvečenjem v duhovnika študiral tehniko na pariškem vseučilišču in bil celo pilot potniških letal. Msgr. Bogarin Argaña je dejal, da pojde

koncil Vatikan II. v zgodovino kot koncil episkopata. Kajti medtem ko se je koncil Vatikan I. bavil z vprašanjem oblasti in sploh z vlogo papeža ter končno proglasil njegovo nezmotljivost v vprašanjih, ki zadevajo vero in moralo (kadar govori »ex cathedra«), ima sedanji koncil nalogo, da prouči tudi osnutek o episkopatu, se pravi, da med drugim natančno določi pristojnosti in vlogo, ki jih v cerkvenem življenju bodo imeli posamezni zbori škofov. »Kdor ni temeljito poznal narave Cerkev — je dejal paragvajski škof — si je lahko mislil, da v njeni hierarhiji obstaja določeno neravnovesje.«

SPREMEMBA V STRUKTURI

Danes se Cerkev — je pristavil omenjeni škof — javlja v vsej svoji univerzalnosti, kot še nikdar v zgodovini. Objema tako stare in nerazvite države kot najmodernejše ter se širi po vseh kontinentih. Cerkev danes spaja in pokristjanjuje nasprotujoče si kulture, njeni člani pa postajajo ljudje vseh narodnosti in ras. Njena naloga je, da pokristjani vse človeštvo.

Kateri so načini in metode, s katerimi naj se izvede ta ogromna naloga? Msgr. Bogarin Argaña je dejal, da je v strukturi Cerkev potrebna sprememba, tako da bo njeno delo »agilnejše, lažje in hitrejše«. Potrebno bo, da se jasneje in z večjo radodarnostjo določijo in potrdijo pristojnosti posameznih škofov ter zlasti odmeri večji delokrog in s tem več odgovornosti državnim in regionalnim škofovskim konferencam.

Važen mejnik v zgodovini Cerkev

Msgr. Bogarin Argaña je končno obrazložil predlog, ki je po svoji izvornosti zelo zanimiv in pomemben. »Zdi se — je dejal — da se bliža čas, ko bi za dobro in učinkovito vodstvo Cerkev in za zaščito njene nujno potrebne enotnosti bilo koristno ustanoviti nekakšen škofovski svet, ki bi ga sestavljali škofje, izvoljeni na regionalnih škofovskih konferencah. Ti bi se od časa do časa zbrali v Rimu in bi Kristusovemu namestniku nudili svoje sodelovanje in pomoč. Ustanovitev takšnega organa bo čedalje bolj potrebna in dragocena, da se hierarhična Cerkev lahko bolje prilagodi različnim in raznovrstnim potrebam po svetu.«

Iz teh besed kakor tudi iz mnogih drugih znakov izhaja, da je prvo zasedanje te-

ga koncila postavilo v ospredje razprav predvsem vlogo, ki naj jo v bodočem življenju Cerkev ima rimska kurija, se pravi vatikanski cerkveni uradi. Očitno je, da je med večino koncilskih očetov prevladalo mnenje, naj se episkopatu — škofom in škofovskim konferencam — prizna več oblasti in svobode pri izvrševanju njihovih dolžnosti, kajti škofje, ki žive med ljudstvom gotovo bolje poznajo razmere, v katerih delujejo, in hkrati znajo tudi bolje presoditi položaj v lastni škofiji ali državi.

Ce je na koncilu prišla do tolikšnega izraza težnja po nekakšni decentralizaciji Cerkev, je to prav gotovo zasluga predvsem

RADIO TRST A

• NEDELJA, 16. decembra, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenske narodne pesmi; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Peterček«, radijska pravljica (Lelja Rehar), igrajo člani RO; 12.00 Slovenska nabožna pesem. Cerkveni zbor iz Doberdoba; 12.15 Vera in naš čas; 14.45 Vokalni duet Pertot-Kos ob spremljavi tria, ki ga vodi Oskar Kjuder; 17.00 Za smeh in dobro voljo (Danilo Lovrečič); 18.30 Obisk v naši diskoteki: Olga Ban (Saša Martelanc); 21.00 Iz slovenske folklore: »Pratika« (Niko Kuret).

• PONEDELJEK, 17. decembra, ob: 12.00 Iz slovenske folklore: »Pratika« (Niko Kuret); 18.00 Basist Zarko Cvejič v Vasilije Mokranjac: Lem Edim — Mirjano; 18.30 Folklorni motivi v simfonični glasbi (Gojmir Demšar); 20.30 Alban Berg: »Lulu«, opera v dveh dejanjih.

• TOREK, 18. decembra, ob: 12.00 Pomenek s poslušavkami; 17.20 Sem in tja po lahki glasbi; 18.00 Italijanščina po radiu; 19.00 Pisani balončki, radijski tedenik za najmlajše; 21.00 Roman v nadaljevanjih — Ivan Pregelj: »Tolminci« (Martin Jevnikar); 22.00 Obletnica meseca — Franc Orožen: »Sto let italijanske pošte«.

• SREDA, 19. decembra, ob: 12.00 Brali smo za vas; 18.00 Z zborovskih natečajev »Antonio Illersberg«; 18.30 Julijski in furlanski skladatelji: Vito Levi; 19.00 Higiiena in zdravje, s posvetovalnico dr. Milana Starca; 20.30 »Primer Chapman«, radijska drama (Ezio D'Errico - Desa Kraševac), igrajo člani RO; 22.00 Iz italijanskega glasbenega ustvarjanja: »Luigi Rossi in kantata 17. stoletja«.

• ČETRTEK, 20. decembra, ob: 12.00 Roman v nadaljevanjih — Ivan Pregelj: »Tolminci« (Martin Jevnikar); 18.00 Italijanščina po radiu; 19.00 Širimo obzorja: »Likovna umetnost v Istri« (Jože Peterlin); 20.30 Simfonični koncert. Približno ob 21.50 Svet umetnosti — Franc Jeza: »Proporc v likovni umetnosti«.

• PETEK, 21. decembra, ob: 12.00 Pomenek s poslušavkami; 13.30 Glasba po željah; 18.00 Pianist Gabrijel Devetak — Anton Stepanovič Arensky: Schizzo, op. 24 št. 2 — Basso ostinato op. 5, št. 5 — Melodie en mesure lagoedique, op. 28, št. 1; 18.30 Komorna glasba v Trstu v preteklem stoletju; 19.00 Radijska univerza — Maks Šah: »Iz arabskega sveta: Arabski propad«; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Novele in črtice — Mimi Malenšek: »Gospodična Ana« (Martin Jevnikar).

• SOBOTA, 22. decembra, ob: 12.00 Po širnem svetu; 14.40 Slovenske ritmične popevke; 15.30 »Pikova dama«, dramatisirana zgodba (Aleksander Sergejevič Puškin - Vlado Borštnik - Joško Lukeš), igrajo člani SG; 16.40 S produkcije gojencev tržaškega konservatorija »Giuseppe Tartini«; 17.20 II. Vatikanski koncil, poročila in komentarji o Vesoljnem cerkvenem zboru; 18.00 Sodobna slovenščina; 19.00 Družinski obzornik (Iv. Theuerschuh); 20.40 Zbor »Emil Adamič«; 21.00 Za smeh in dobro voljo (Danilo Lovrečič); 22.30 Johann Strauss jr »Le-pa Donava«, balet.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 16. decembra, nedelja: 3. adventna
- 17. decembra, ponedeljek: Lazar
- 18. decembra, torek: Gracijan
- 19. decembra, sredo: Teja
- 20. decembra, četrtek: Evgenij
- 21. decembra, petek: Tomaž
- 22. decembra, sobota: Frančiška

ODPUST KAZNI

Za božične praznike pripravlja vlada obširno amnestijo kaznjencev. Črtale se bodo obsodbe, izrečene od sodišč prve in deloma druge stopnje, ki predvidevajo zaporno kazen od dveh do treh let. Izključeni pa bodo od tega pomiloščenja vsi tisti, ki so krivi razpečevanja ponarejenih živil. V poštev za odpust kazni pride več tisoč obsojencev. Zadnje tako pomiloščenje je bilo proglašeno pred štirimi leti.

UPOR NA BORNEU

V nedeljo zjutraj so nenadoma izbruhnili boji v severnih pokrajinah velikega malajskega polotoka Borneo. Upor je dvignila nacionalistična stranka »raajat« pod vodstvom Azaharija. Vzrok upora pa je namen britanske vlade, priključiti že prihodnje leto ves severni Borneo k novi državni zvezi Malaysiji. Sestavljale naj bi jo britanske kolonije na Malajskem polotoku, Singapur, sultanat Brunei na Borneu in kronski koloniji Sarawak ter Severni Borneo. Nacionalisti so pa proti londonskemu načrtu Malajske zveze pod britanskim vplivom in hočejo izklicati svobodno državo Severni Borneo. Upornike podpirata tudi Indonezija in filipinska republika.

V ozadju spora pa so, kakor marsikje, silno bogati vrelci nafte, katere ima zdaj v zakupu družba Shell. Vrelci dajo po štiri milijone ton nafte na leto.

Vstajniki so v nedeljo in ponedeljek že zasedli več obmorskih mest in petrolejske

vrelce. Ujeli so tudi 400 Evropejcev in jih držali kot talce. V torek so pa priletela britanska ojačanja, ki so nacionalistične čete potisnila iz Bruneia in iz mesta Seria. Te se držijo le še v mestu Kuala Belait. Glavnina se je pa umaknila v neprodne džungle, kjer bo dala še dosti opraviti britanski vojski.

Azahari je po radiu javil, da ne bodo njegovi pristaši odložili orožja, dokler ne bo Vel. Britanija pristala na nacionalno neodvisnost Severnega Bornea.

* *

Neutemeljene vesti

Nekateri švicarski dnevnikarji so v nedeljo priobčili nekatere neutemeljene vesti o papeževem zdravju. Pišejo, da prisojajo zdravniku papežu le še šest mesecev življenja, če si bo še vedno nalagal toliko dela kot doslej. »National Zeitung« iz Bazla pravi, da pripravlja papež božično poslanico, ki bo morda zadnja v njegovem življenju. Obenem da pripravlja tudi izbiro novih kardinalov, ki bodo razglašeni šele po njegovi smrti. Na koncu se povzpne še do trditve, da papež izbira že tudi svojega naslednika ter da ima kardinal Montini nalogo, da potipuje v cerkvenih krogih v tem smislu.

Vatikanski krogi so te alarmistične vesti takoj zanikali. Kot dokaz o dobrem zdravstvenem stanju Janeza XXIII. navaja večerajšnje javno množično avdijenco pri papežu.

Adenauerjeva vlada

Pogajanja kanclerja Adenauerja s socialistično stranko za sestavo nove vlade so se razbila. Zato se je kancler zopet pogodil z liberalci, ki so vstopili v njegovo peto vlado. Liberalci so dobili pet ministrskih mest. Najvažnejša sprememba je v vojnem ministrstvu. Franz Josef Strauss je moral odstopiti svoje mesto von Hasselu, ki je tudi krščanski demokrat.

Kakor je že znano, je prav Strauss nastopil proti reviji »Der Spiegel«, češ da je objavila članke, škodljive za državno obrambo. Njegova obtožba je povzročila vladno krizo. Sedanja vlada pa bo ostala na krmilu le do prihodnje jeseni, ker bo takrat tudi stari kancler odstopil; vsaj tako je tudi sam sprevidel in obljubil.

V čem je glavna značilnost letošnjega koncila

(Nadaljevanje s 1. strani)

Janeza XXIII., tega sina preprostih kmetov, ki je po volji božje Previdnosti v teh razburkanih časih zasedel Petrov prestol.

To dejstvo je naredilo tudi izredno dober vtis na vse opazovavce ločenih Cerkev, ki so v Rimu sledili poteku koncilskih del. Po splošnem mnenju pa je svobodna izmenjava mnenj in izkustev med koncilskimi očetmi dokazala tudi življenjskost katoliške Cerkev in predstavlja že sedaj jamstvo, da bo koncil Vatikan II. pomenil važen mejnik v njeni zgodovini.

Polet na Venero

Ameriški znanstveniki so 27. avgusta spustili v vesolje raketo »Mariner II.« s ciljem: Venera. Raketa je po začrtani smeri preletela do danes že 288 milijonov kilometrov. Jutri pa bo letela mimo planeta Venere v najmanjši razdalji 32.000 kilometrov. Prvotno so izračunali, da bo letela mimo tega planeta le v razdalji 15.000 kilometrov; pri taki ogromni razdalji pa predstavlja ta razlika le majhen računski pogrešek. »Mariner II.« je ves čas poleta redno oddajal na zemljo avtomatična opazovanja o žarčenju, magnetizmu, kozmičnem prahu in tvorbi oblakov v vesoljskem prostoru. Raketa bo letela mimo Venere 30 minut in se bo nato vključila v krožno pot okoli Sonca. Brezdvoma je ta poskus eden največjih dosežkov v astronomiji.

Dva dni brez pouka

Sindikati šolnikov so v sredo napovedali dvodnevno stavko. Danes in jutri ni torej pouka na osnovnih in srednjih šolah. Po razgovoru z ministrom za prosveto Medicijem so sindikalni predstavniki ugotovili, da vlada ne namerava ustreči njihovim zahtevam. Minister je dejal, ča je vlada pripravljena nakazati 11 milijard lir za izboljšanje plač, sindikati pa ugovarjajo, da je ta vsota za 7 milijard nižja od tiste, ki je bila svoj čas uradno sporočena.

Na Tržaškem stavkajo tudi vsi slovenski učitelji in profesorji. Na srednjih šolah poučujejo le profesorji - suplenti, ker nimajo urejenega službenega razmerja.

ZGODOVINA LJUBLJANE

Ljubljanski mestni arhiv je s pomočjo strokovnjakov pripravil knjigo o zgodovini slovenskega glavnega mesta. Delo ima naslov »Ljubljana — podobe iz njene zgodovine«. Izšlo bo v založbi Kronika, ki je pred leti izdajala skrbno in krasno urejevano revijo »Kronika slovenskih mest«. Brošura, ki bo opremljena tudi s slikami, ima namen seznaniti v prvi vrsti turiste z zgodovino Ljubljane.

Razvoj gospodarstva v Sovjetski zvezi

Te dni je v Moskvi zasedal Vrhovni sovjet, ki ga sestavlja skupno 1443 članov Sveta narodnosti in Zveznega sveta. Iz poročila podpredsednika vlade je razvidno, da se je industrijska bruto proizvodnja v letih 1959-62 povečala za 45 odstotkov, in sicer za 6 odstotkov več, kot predvideva sedemletni načrt, ki velja do leta 1966. V zadnjih štirih letih je v Sovjetski zvezi začelo poslovati 3700 novih industrijskih obratov.

Ko je govoril o gospodarskem načrtu za leto 1963, je podpredsednik med drugim napovedal, da so predvidene nove investicije predvsem za razvoj kmetijstva, kemične elektronske in energetske industrije. Predvidevajo nadalje, da bo prihodnje leto proizvodnja jekla znašala 80 milijonov ton, proizvodnja premoga pa 522 milijonov ton.

Kar zadeva kmetijstvo, predvidevajo, da se bo za 10% povečala proizvodnja mesa in za 28% proizvodnja mlečnih izdelkov. Zanimivo je, da bo znatno narasla proizvodnja predmetov široke potrošnje. Tako bodo leta 1963 izdelali nad 900 tisoč hladilnikov in 2 milijona 200 tisoč pralnih strojev, se pravi še enkrat toliko kot leta 1961.

Pomoč nerazvitim državam se bo povečala za 24 odstotkov, okreplila pa se bo tudi trgovinska izmenjava z zahodnimi državami, zlasti z Italijo, Francijo, Finsko in Dansko.

„NEVARNOST“ ZA DEŽELO

V poslanski zbornici so se zaradi nove dežele Furlanija-Juljska krajina zopet spopadli misinski in socialistični poslanci. Zastopnik novofašistične stranke Almirante je govoril o strašni nevarnosti za obmejne kraje, če se bo uresničila ustanovitev dežele. Napadal je socialiste, češ da njihova politika koristi širjenju slovenskega življa.

»Slovinci so s socialistično igro preferenc prišli celo v tržaški občinski svet,« je vzklikal s povzdignjenim glasom. Socialist Bettoli mu je odgovoril: »Postavili jih bomo tudi v notranje komisije...« Tedaj ga je misovec Roberti prekinil: »Sramuj se, da tako govoriš v italijanskem parlamentu. Ti pozabljaš na vojno Italije v letih 1915 do 1918.«

Ko se je Bettoli posmejal, se je zagnal proti njemu tretji misovec Nicosia in bi prišlo zaradi »slovenske nevarnosti« skoraj do pretepa med poslanci. Postavni zbornični sluge so le s težavo pomirili ljudske zastopnike.

Čudno pa je vsekakor, da se še danes ne morejo otresti fašistični potomci svoje zastarele nacionalistične mržnje.

NOV POKLIC

V Franciji se vrste razporoke kot na tekočem traku; na vsakih deset zakonskih zvez po ena razporoka. V skrbi, da se prepreči razpad francoskih družin, bodo oblasti odprle potrebne šole za »zakonske svetovavce«. Sociologi, psihologi in moralisti bodo predavali na teh učiliščih, iz katerih bodo prišli državni zakonski svetovavci. V posebnih posvetovalnicah bodo zakonski razdvojenci dobivali nasvete za ponovno sožitje. V Ameriki, Švici in Angliji delujejo take posvetovalnice že več časa, a so v zasebnih rokah.

Proračun Sovjetske zveze za leto 1963 izkazuje 87,6 milijarde rublov dohodkov in 86,1 milijarde izdatkov. Proračun obrambnega ministrstva predvideva 13 milijard in 900 tisoč rublov izdatkov, to je 500 milijonov več kot letos. To je največja vsota, kar jih je bilo doslej določenih v te namene. Za znanstveno raziskovanje — sem spadajo tudi vesoljski poleti — je predviden izdatek 4,7 milijarde rublov, se pravi enkrat več kot leta 1958.

Če pomislimo, da je uradni tečaj rubla 1:628 lir, moramo priznati, da so zgornje številke za naše pojme zares astronomske.

Novi francoski parlament

Danes teden se je zbral novi francoski parlament k prvemu zasedanju pod predsedstvom najstarejšega člana, 86-letnega kanorika Feliksa Kira. Zbornica ima dosti bolj enotno lice kot dosedanji parlamenti. Veliko večino imajo tako imenovane golistične stranke, ki podpirajo državnega glavarja De Gaulla. Od 482 poslancev jih pripada 235 Republikanski zvezi (UNR) in levogolistični Zvezi dela. Na isti politični liniji s to skupino so tudi republikanski desni neodvisneži pod vodstvom finančnega ministra Guiscard d'Estainga, katerih je trideset. Golistične stranke razpolagajo torej z absolutno večino.

Za predsednika zbornice je izvoljen župan iz Bordeauxa Chaban Delmas. Se isti večer je predsednik poveril sestavo nove vlade ministru Georgesu Pompidouju. Zunanji minister je izvenstrankarski Couve de Murville.

ODLIKOVANJE

Za najvišjo sovjetsko nagrado — Lenino — je predlagan atomski znanstvenik Bruno Pontecorvo, Italijan po roču. Za časa fašizma je moral zbežati v Anglijo, kjer je sodeloval kot vodilni znanstvenik v atomskem preizkuševališču v Harwellu. Iz Anglije je leta 1950 pobegnil v Sovjetsko zvezo, kjer deluje še danes.

V samotah azijskega prostranstva

Pred desetimi leti so na dan 1. decembra polagali v švedski prestolnici v grob krsto, na kateri je bil pripet lovorjev venec sedanjega kralja Gustava VI. Adolfa.

Pokopavali so zemeljske ostanke svetovnozanega raziskovavca Sven Hedina, ki je hodil za sledovi velikih odkriteljev Nordenskjölda, Nansena, Amundsena in podobnih junakov znanosti. Mednarodne akademije so mu podeljevale časti, kralji so se s Hedinom tikali, on pa je do smrti ostal mož dejanj in služabnik znanosti.

Ko je bil Sven še deček, si je želel, da bi postal kralj ali pa kočijaž. Ni dosegel krone, pač pa kraljevsko slavo; ni postal kočijaž, pač pa je peš ali na kameli prepotoval nepregledne pustinje in puščave v osrednji Aziji.

V šoli, kjer je bil bolj med zadnjimi učenci, ni preveč rad prebiral šolskih knjig. Kar požiral pa je potopise in pustolovske romane. Petnajst let je imel, ko se je odločil, da bo odkril severni tečaj, katerega takrat še niso dosegli. Z železno voljo se je začel pripravljati za ta načrt. Namesto

Italija danes in v bodočnosti

Minister za trgovino s tujino Preti je v nedeljo govoril v Bologni in med drugim omenil gospodarski položaj v državi. »Uso- da Italije — je dejal — je tesno povezana z industrijskim razvojem. Pred 10 leti je bilo v kmetijstvu zaposlenih 8 milijonov in 500 tisoč delavcev, ljudsko štetje iz leta 1961 pa je pokazalo, da se je to število znižalo na 6 milijonov. Za deset let pa se s kmetijstvom ne bodo bavili več kot 4 milijoni ljudi. Beg z dežele je namreč nezadržan pojav.«

V prihodnjem desetletju bo glavna naloga oblasti — je poudaril Preti — skrb za vključitev nekaj milijonov ljudi v industrijsko življenje države.

Minister je nadalje izjavil, da bi najprej morali razširiti in poglobiti tehnično izo brazbo. V Italiji je še 1 milijon brezposelnih, medtem ko znaša narodni dohodek vsakega državljana komaj polovico tega, kar odpade na posameznega prebivavca Zahodne Nemčije, Francije ali Velike Britanije. »Zato moramo — je zaključil minister — v prihodnjih 5 letih podvojiti svojo industrijsko proizvodnjo, če hočemo, da bomo do leta 1972 dosegli isto življenjsko raven kot druge razvite države in da bomo odpravili pomanjkanje in brezposelnost.«

70-LETNICA

Te dni je obhajal svojo sedemdesetletnico univerzitetni profesor v Ljubljani dr. Milko Kos. Jubilant, čigar rod izhaja iz naših krajev, je eden prvih strokovnjakov za zgodovino. Njegova temeljna dela so zlasti proučevanje in zbiranje zgodovinskih virov. Izdal je zbirko srednjeveških urbarjev tudi za Primorsko in je nadaljeval zbiranje »Gradiva za zgodovino Slovencev«. To znanstveno zbirko je začel že njegov oče Franjo Kos, bivši profesor na slovenskem učiteljišču v Gorici. Znana je tudi Kosova znanstveno pisana »Zgodovina Slovencev«. Jubilantovo ustvarjalno delo je zelo obširno in plodovito. Ob 70-letnici mu tudi primorski rojaki pošiljajo svoje čestitke.

na sever ga je pa naključje zaneslo že tri mesece po maturi na Vzhod. V družbi z znanstveno odpravo je prehodil ves prednji del Azije, ki ga je od takrat do smrti priklenila nase s posebnim čarom. »Zgodaj sem prišel na divja pota Azije, objel me je sijaj orienta, tihota puščav in samota daljav,« je zapisal v knjigi »Skozi azijske puščave«.

Na novih odpravah

Ko se je vrnil s prve odprave je začel z velikansko vneto študirati zemljepis pri profesorju von Richthofemu, ki je slovel kot najboljši poznavavec Azije. Leta 1890 je preiskoval ruski Turkestan. Čez tri leta je hodil z večjo lastno znanstveno odpravo po centralnih azijskih puščavah. Še trikrat se je prebijal preko sipin in strmin skozi divji Gobi, čez Transhimalajske vihanice, vedno z zavestjo in nalogo znanstvenika. Z nevdržljivo silo so ga vlekli kraji, označeni z belo liso in mednarodno oznako »unexplored«, nepreiskovano.

(Nadaljevanje na 9. strani)

S Tržaškega

PREDAVANJE O NOVI JUGOSLOVANSKI USTAVI

Na pobudo Društva »Pravnik« je v petek prejšnjega tedna bilo v Gregorčičevi dvorani v Trstu zanimivo predavanje o temi »Ustavna reforma Jugoslavije«. O tem vprašanju je predaval dr. Jože Globevnik, tajnik Sekretariata za zakonodajo LRS. Poleg precejšnjega števila slovenskih tržaških pravnikov se je predavanja udeležilo odposlanstvo Zveze slovenskih pravnikov iz Ljubljane, ki je bilo gost tukajšnjega Društva »Pravnik«. Prisotna pa sta bila tudi jugoslovanski generalni konzul v Trstu Rudi Janhuba in soproga.

Dr. Globevnik je svoje predavanje razčlenil na tri dele. Najprej je obrazložil idejni koncept, na katerem temelji nova ustava, in pri tem poudaril, da je odraz socialističnega družbenega sistema in izkušenj, ki so jih zabeležili pri njegovem uveljavljanju in razvoju. Gre predvsem za načelo samoupravljanja, katerega pravica in izvajanje bosta odslej zajamčena z ustavnimi zakoni.

Predavatelj je nato kratko obrazložil strukturo nove ustave in vlogo, ki jo bodo odslej imele družbeno-ekonomske skupnosti in družbeno-politične skupnosti, kot so občina, republika in federacija. Ko je govoril o sodstvu, je omenil, da predvideva ustavna reforma ustanovitev ustavnega zveznega sodišča in ustanovitev republiških ustavnih sodišč. Končno je dr. Globevnik še obrazložil, v čem se nova ustava razlikuje od dosedanje.

Po predavanju je sledila razprava, pri kateri je predavatelj izčrpno odgovoril na postavljena vprašanja.

Smetarska služba v devinsko-nabrežinski občini:

KOLIKO BO TREBA PLACEVATI

V ponedeljek je bila na nabrežinskem županstvu redna seja občinskega odbora. Odborniki so zaključili razpravo o pravilniku za smetarsko službo, ki jo občinska uprava namerava za sedaj uvesti le v turističnem predelu občine, to je v Sesljanu, Devinu, Štivanu in Vižovljah.

To službo bi občina opravljala v lastni režiji. Stroške bi krili z uvedbo posebnega davka, ki bi ga posamezne družine plačvale skupno z ostalimi davki. Odbor je sklenil, da bo predlagal v odobritev občinskega sveta naslednje tarife: za zasebna stanovanja 22 lir na kv. m; za zasebne urade, obrtniške delavnice in agencije 28 lir na kv. m. za trgovine in podobne prostore 36 lir na kv. m; za industrije, turistične objekte in campinge 32 lir na kv. m; za zdravilišča, dobrodne in verske ustanove ter javne urade pa 20 lir na kv. m.

Po površnih računih bi občina od tega davka imela okrog 5 milijonov letnih dohodkov, s čimer bi lahko tudi krila stroške. O tem vprašanju pa bo razpravljala in sklepala občinski svet, ki se bo sestel v ponedeljek, 17. t. m.

STENSKI KOLEDAR »SVETOGORSKA KRALJICA«

V Trstu je izšel stenski koledar »Svetogorska kraljica«. Dobi se pri cerkvenih vratih, v slovenskih knjigarnah v Trstu in Gorici ter v upravi »Svetogorske kraljice« v Trstu, ul. Rapicio 3/I.

Nabrežina:

DEJAVNOST OBČINSKE PODPORNE USTANOVE

Na nabrežinskem županstvu se je v ponedeljek sestel odbor Občinske podporne ustanove, ki je med drugim pripravil in odobril načrt za letošnjo božično pomoč in obdarovanje revnih družin in otrok.

Tako je sklenil prispevati 200 tisoč lir v sklad za pomoč revnim otrokom, ki obiskujejo občinske otroške vrtce. 200 tisoč lir je določil za nakup živil, enako vsoto pa za nakup oblačil. Te pomoči bo deležnih 90 revnih občanov, od katerih bo vsakdo prejel poseben kupon, s katerim si bo nabavil živila ali oblačila do najvišje vrednosti 5 tisoč lir.

Iz sklada za zimsko pomoč pa bo 320 občanov pred prazniki prejelo po 5 tisoč lir podpore v denarju.

Odbor je nato sklenil, da bo odslej redna mesečna podpora revnim občanom znašala skupno 350 tisoč lir. Končno je vzel na znanje izid nabirke prostovoljnih prispevkov, ki jo je pred kratkim priredila Počporna ustanova. Ugotovil je, da je bilo nabranih skupno 350 tisoč lir, od katerih je 200 tisoč lir darovala štivanska papirnica, 50 tisoč pa hotelirsko podjetje Castrelleggio iz Sesljana, manjše vsote pa so darovala druga podjetja in posamezniki.

Dolina:

STRASNA NESREČA

V kamnolomu nad Dolino se je v torek dopoldne zgodila strašna nesreča, pri kateri sta zgubila življenje 36-letni Miroslav Slavec in 30-letni Silvan Locatelli, oba iz Doline. 25-letni Mario Čok, rojen v Lonjerju, a bivajoč na Cesti za Bazovico, pa je bil hudo ranjen in se zdaj zdravi v tržaški bolnišnici.

Nesreča, ki je pahnila v neizmerno žalost, dve ugledni družini, se je pripetila povsem nepričakovano. V kamnolomu se je iznenada utrgal plaz kamenja, se zakotalil v dolino in pri tem zasul ter povzročil smrt Slavca in Locatellija. Čok pa je le za las ušel gotovi smrti.

Tragični dogodek je globoko pretresel vso vas, saj je bil Slavec znan kot izredno priden in marljiv čelavec ter skrben družinski oče. Od občine je dobil v zakup izkoriščanje kamnoloma, kjer je skupno z Locatellijem našel tako tragično smrt.

Pokojni Slavec zapušča ženo in dva nedorasla otroka.

Naj prerano umrlima domačinoma sveti večna luč. Hudo prizadetima družinama in vsem sorodnikom izrekamo globoko občuteno sožalje.

CENA MLEKA

Pristojni prefekturni odbor je sklenil, naj se cena mleku na drobno poviša za 5 lir na liter. Na ta način se je za sedaj rešilo vprašanje, o katerem so zadnje čase toliko razpravljali tako proizvajavci - živinorejci kot potrošniki.

Liter mleka odslej stane 85 lir, v hlevu pa 53 lir, kar pomeni, da bo živinorejec pridobil 3 lire pri litru.

Po našem zaveda še ne more biti zaključena. Proučiti in reševati jo bo treba s širšega stališča, kajti obstoj kmetijstva v naših krajih kot tudi drugod ni odvisen samo od pravične cene mleku, temveč od rešitve še kopice drugih problemov. Prav bi zato bilo, da bi kmetijske strokovne organizacije končno globlje analizirale položaj in predlagale ustrezne rešitve.

SINDIKAT SLOVENSКИH SOLNIKOV

V sredo je bil v Trstu občni zbor Sindikata slovenskih solnikov. Po razrešnici sta remu odboru je bilo izvoljeno novo vodstvo sindikata. Za glavnega tajnika je bil izvoljen prof. Egidij Košuta.

Beneška Slovenija

MASERE

Nenavadno smrt je učakal naš domačin Marcel Čendon. Zadnje nedeljo v novembru se je namenil k maši. Prišel je že do domače cerkvice in se je kar naenkrat zgrudil mrtev na tla. Zadel ga je srčna kap. Učakal je komaj 31 let. Pokojnik je bil v soseski priljubljena oseba. V hiši je tem večja žalost, ker zapušča družinico z dvema majhnima otrokoma. Bog jim bodi pomočnik in tolažnik!

NEME

Ko se govori o gospodarskih težavah beneško-slovenskih krajev, prihajajo na dan različni dobri in pametni predlogi, kaj bi bilo potrebno ukreniti. Kmetijstvo, kot vemo, nazaduje. Kostanj, nekdanji pridelek in zaslužek naših bolj revnih krajev, boleha in umira. Zivinoreja se bo morda še mogla vzdržati z umnimi ukrepi in združnimi hlevi. Zgodovinske in prirodne lepote naših dolin in gora bodo, vsaj tako upamo, privabile vedno večje število turistov.

Vendar pa obstaja še vrsta zaslužka po naših krajih, čeprav se prvi hip zdi nekoliko brezpomembna. In to je sledeče: vsa hribovita in hostnata okolica Nem in Čedada je po naravi bogata užitnih in okusnih gob. Nekateri si znajo pomagati z nabiranjem dobrih gob, drugi pa ne. Vendar je v njih precejšnje bogastvo, če pomislimo, da so prekupčevalci izvozili iz naše okolice v mesecu oktobru in v prvih dneh novembra okoli 400 stotov gob. V nekaterih dneh so jih zbrali tudi po 20 stotov.

Kmetijsko nadzorništvo v Vidmu, ki je začelo pospeševati tudi to gospodarsko panogo, sodi, da je zadnja letina po vseh vzhodnih krajih videmske pokrajine dala okrog tisoč stotov gob. Preračunano v denarju gre za desetine in desetine milijonov lir. Zatorej bi bilo prav umestno, da se po naših revnih krajih razvije gobarstvo, ki bo pripomoglo h kakemu zaslužku.

ČEDAD

Vsako mesto ima svoje značilno ozadje. Če se spomniš na Videm, se ti takoj pojavi pred očmi slika lepega videmskega gradu. Za staroslavni Čedad nudi pa svoje značilno ozadje znameniti »hudičev most« čez Nadižo.

Ta znamenitost je pa zclaj v nevarnosti, da bo zginila. Že nekaj let sem se opaža, da most ni več kos vedno bolj naraščajočemu prometu. Zgradba mostu samega je prav tako že zaradi starosti v nepopolnem stanju. V skrbi za razvoj prometa in var

ZA SEJMOM PRIDE BOZIC

Goriško mesto živi že več let skozi ves december v nekakšnem slavnostnem ozračju. Osem dni in še več je trajalo veselo razpoloženo andrejevanje.

Kakšen je bil pa gospodarski uspeh, bo do trgovci in sejmarji šele preštevali. Kolikor smo mogli zvedeti, so trgovci, kavarnarji in gostilničarji še nekam zadovoljni nad izkupičkom. Nekateri so imeli dvakrat toliko kupcev in gostov kot v običajnih dneh. Sejmarji so pa bili manj zadovoljni. Prvi trije mrzli dnevi so jim precej škodovali; le pri avtomobilčkih je bilo vedno živahno. V torek so tudi ti podrli svoje naprave in odšli.

- Hanalska dolina

nost pešcev je čedadka občina že začela proučevati nov načrt, po katerem naj bi se zgradil nov most malo nižje od seda njega. Načrt je baje že izgotovil arhitekt Pascoletti.

Besedo okrog »Hudičevega mosta«, ki je vsem prebivavcem bližnje in daljne čedajske okolice star in ljub simbol slavne preteklosti, pa nima samo urad za javna dela, marveč tudi urad, ki skrbi za varnost spomenikov. Zato bo morda staremu mostu zagotovljeno še nadaljnjih sto let življenja. Moderni promet naj se pa usmeri preko novega, samo da ne bo kazil značilne slike starodavnega središča tukajšnjih krajev.

PLATISČE

V nedeljo, 16. decembra, se bo v Vidmu slovesno obhajal praznik kmečke zemlje. Prišel bo kmetijski minister Rumor, ki bo podlil odlikovanje 600 ženam, neposrednim obdelovavkam, ki vzorno skrbijo za domačo zemljo in družinsko hišo.

Posebnega priznanja pa bosta deležni hiši dveh naših sosedov. Kmetijski minister bo nagradil dva naša posestnika, katerih družine žive na svoji zemlji že več kot tri stoletja. Družina Ivana Kufola obdeluje isti košček posestva že nepretrgoma 337 let. Koliko rodov je z žulji svojih rok prebrčalo grude skope zemlje, a je kljub temu vztrajal na njej pod beneškimi doži, skozi Napoleonove in avstrijske čase do danes!

Poleg Kufolove je še ena družina, ki je globoko pognala korenine v našo zemljo. To so Ruklijevi, ki žive že 331 let na istem posestvu. Po vsej Furlaniji in Beneški Sloveniji ni tako starih kmečkih družin, ki bi se s tolikšno ljubeznijo in vztrajnostjo držali svojega doma. Niso preplašile teh dveh družin, Kufolove in Ruklijeve, ne težave ne vojske ne izseljevanje sosedov. Trdno se držijo doma in zemlje svojih pradedov. Iz njih hiš so izšli že mnogi zavedni možje in žene. Zato jim bodi vsa čast in vse priznanje ne le od oblasti, marveč od vseh ljudi naše domačije!

SLENART

Nadzorništvo za gozdove je dalo občini na razpolago 3500 sadik za pogozdovanje golih krajev. Mlada drevesa bodo posadili v Jagnjedu, Sevcah in Utani. Še ni dolgo let tega, ko je tudi tod raste gozd. Polagoma so ga pa izsekali brez pravega načrta, ne da bi skrbeli za podmladek, kar je bilo v veliko škodo. Pogosto so ob nalivih nastajali tod tudi plazovi. Zdaj bo vsaj v tem oziru menda malo bolje.

V sredo so se pa že pojavili po ulicah mestni uslužbenci, ki pripravljajo okraske in lučice za božično razsvetlavo. Mestna občina bo potavila velikansko božično drevo v Ljudskem vrtu. Doslej je stalo na Korzu blizu pokrajinske palače. Podobna obžarjena drevesa bodo tudi v Standrežu, Pevmi, Podgori in v Ločniku. Nad gradom pa bo zažarela velika zvezda repatica. Do svetih treh kraljev bo Gorica ohranila svojo že tradicionalno božično obleko in razpoloženje.

PEVSKE TEKME

Letos smo imeli priliko ob semnju svetega Andreja prisostvovati tudi različnim gospodarskim in kulturnim prireditvam. Med te smemo prišteti tudi tekme furlanskih in italijanskih pevskih zborov v veliki telovadni dvorani.

Pokazale so, da je zlasti med Furlani veliko zanimanje za zborovsko petje in da bi se morda tudi mi morali kaj od njih naučiti. Tekme so trajale tri večere, v soboto, nedeljo in ponedeljek. V soboto je nastopilo šest moških zborov z obvezno Seghizzijevo skladbo »No scherzà« in vsak še z dvema poljubnima točkama. Najbolje se je odrezal pevski zbor iz Ronk pod vodstvom dirigenta Kirschnerja; za njim pa, po našem mnenju, zbor iz Rude, ki pa je po sklepu razsodišča zasedel šele četrto mesto.

V nedeljo zvečer smo pa slišali sedem mešanih zborov. Prvo nagrado je zopet odnesel mojster Kirschner z mešanim zborom iz Trsta. Zbor je zares virtuozno odpel poleg obligatne Palestrinove »Vedrassi prima« še dve drugi skladbi. Drugo nagrado so prisodili tudi Tržačanom. Tretja pa je pripadla pevskemu zboru s Travnika, katerega vodi kaplan Stanko Jericijo.

V ponedeljek so pa poleg nagrajenih zborov nastopili tudi pevci in pevke iz umobolnice. Naš rojak iz Pevme France Valentinčič ml. je naredil res pravi čudež, da je iz živčno bolnih sestavil tak zbor, da je žel splošno pohvalo.

Koncerti so ob veliki udeležbi — nad 1500 poslušavcev — res dobro uspeli. Zanimivo je pa tudi to, da sta dva zbora postavila na oder slovenska dirigenta.

RUPA

Prejeli smo dopis iz Rupe, ki odkriva željo naših ljudi po kulturnem udejstvanju, katero danes, žal, vsepovsod propada. Zato z veseljem objavljamo spodnje vrstice.

Naši predniki v Rupi so se vedno zavedali pomena naše lepe slovenske pesmi, bodisi cerkvene ali svetne, za pravo rast ljudskega življenja. V naši vasi je pa tudi še danes številna skupina fantov in deklet, ki občutijo pomen domače pesmi. Ne morejo si predstavljati življenja v vasi brez petja, ki je že njihove očete in dede spremljalo od zibel do groba.

Oni dan so se med seboj pogovarjali, da ima atomski človek res vse, kar si poželi materialnih dobrin na razpolago, a to še ni vse. Ne zadovolji še človeka, tudi današnjega ne. Iz plehkega vsakdanjega življenja se želi dokopati tudi do višjih dobrin.

Iz Goriške

Ni res, da se mladina te resnice ne bi zavedala. Prav dobro tudi ve, koliko napora in žrtev so prestali naši predniki, da so nam ohranili materino besedo in tudi ljubo domačo pesem.

Na vse to bi morali pomisliti zlasti tisti, ki tako radi kritizirajo, a nič ne pripomorejo za kulturno ohranjanje in ustvarjanje.

Vse take misli se vzbujajo zlasti zdaj, ko je prišlo v rupenskem pevskem zboru do nekih neprijetnosti. V nevarnosti je celo njegov obstoj, ker se bojimo, da bomo zgubili pevovodjo. Čemu in zakaj se bo šele pokazalo.

Pa še nekaj mislim, da je potrebno. Rupenci bi si morali urediti mali »kulturni dom« ali vsaj prostore, kjer bi se shajali, imeli pevske vaje, pa tudi igralsko življenje bi se na novo prebudilo. Menim, da bi v takem slučaju tudi občina priskočila na pomoč.

Te vrstice so napisane z namenom, da bi se vsa zgronja vprašanja zadovoljivo rešila in da bi Slovenci živeli na teh tleh tudi kulturno in ne samo materialno.

Z OBCINSKE SEJE V GORICI

Na zadnji seji občinskih svetovavcev se je vnela precej ostra govorniška bitka med liberalnimi in demokrščanskimi svetovavci. Načeli so vprašanje o podeljevanju dijaških podpor. Liberalci so se odločno uprli, da bi občina podprla tuji dijake zasebnih šol s pravico javnosti. Svoje stališče so utemeljevali z dokazovanji, da ima državna šolska oblast le malo vpogleda na delovanje takih šol in da jim torej ne pritiče denar iz žepov davkoplačevavcev. Drugo dejstvo je pa to, da obiskujejo take zavode povečini otroci premožnih družin, ki niso potrebni podpore. Zato naj se raje v izdatnejši meri podpro potrebni dijaki javnih šol.

Demokristjani so liberalcem očitali njih proticerkveno stališče, češ da se zaganjajo proti šolam v redovniških in podobnih zavodih. Spor se nadaljuje zdaj po časopisju in s pozivi na javni govorniški dvoboj o tem vprašanju. Bržkone pa ne bomo slišali te javne debate.

STMAVER

Goriški meščani še vedno občudujejo iz mesta, kako lepo žari ponoči naša cerkev v luči reflektorjev. Prav zares je lep pogled na močno razsvetlavo. Malo bolj bi se pa začudil meščan — mi smo temu že vajeni — če bi šel ponoči po cesti od župnišča proti Vasi. Tema kot v rogu! Nobene luči ni tukaj, seveda napeljave še manj. Butati moraš ob kamenje in se spotikati ob korenine. Menimo, da bi ne bilo potrebnih milijonskih stroškov za električno napeljava do Vasi in še malo naprej do Bense.

Zdaj bi bilo to tem laže izvršiti, ker bo postavljena napeljava na Sabotin. Upamo, da bo občina upoštevala našo upravičeno željo. O naših zapuščenih cestah in klancih pa za danes kar molčimo.

Čudijo se pa mnogi tujci, ki radi obiskujejo naš lepi Stmaver, a se jim gume na avtomobilih prepiskajo že spodaj v Hudičevi luknji.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Lep uspeh koroških Slovencev

Zadnja nedelja je bila za koroške Slovence dvakrat praznična. Prvikrat se je namreč zgodilo, da so lahko igrali svojo znamenito ljudsko igro o Miklovi Zali celo v celovškem Mestnem gledališču (Stadttheater).

O predstavi poroča celovški dnevnik »Volkszeitung«, glasilo ÖVP (Avstrijske ljudske stranke) pod naslovom »Miklova Zala« v celovškem Mestnem gledališču in s podnaslovom »Praznična uprizoritev za 50-letni jubilej te znane ljudske igre iz Roža« takole: S praznično uprizoritvijo v Mestnem gledališču v Celovcu sta obhajala v nedeljo Koroška slovenska krščanska prosvetna zveza in slovensko prosvetno društvo »Rož« iz St. Jakoba v Rožu 50. letni jubilej ljudske igre »Miklova Zala« iz Roža. Mestno gledališče je bilo napolnjeno do zadnjega kotička. Med častnimi gosti so bili med drugimi namestnik deželnega glavarja ing. Truppe, jugoslovanski generalni konzul dr. Trampuž in dr. Blüml, kot zastopnik škofije kot tudi Jakob Spicar, ki je pred 50 leti dramatisiral povest, ki jo je napisal leta 1884 prof. Sket, in ustvaril s tem gotovo najbolj priljubljeno in vsem Slovincem znano igro.

List navaja nato kratko vsebino igre in pripominja na koncu: »Uprizoritev igre, ki je razdeljena v štiri dejanja oziroma osem slik, je trajala štiri ure in bi bila prenesla skrajšanja oziroma strnitve. Kot je povedal govornik kulturnega društva iz St. Jakoba v svojem pozdravnem govoru, je smatrati Zalo kot posebej zvesto slovenskega naroda domovini, podedovanemu jeziku in kulturi.«

Steinbeck o poklicu pisatelja

Nobelova ustanova je priredila v ponedeljek v palači stockholmske mestne občine v navzočnosti švedskega kraljevega para velik banket na čast Nobelovim nagradencem. Ob tej priložnosti so se nagradenci drug za drugim zahvalili za nagrado. Tradicija zahteva, da izrečejo ob tej priložnosti nagradenci za literaturo kako globljo izjavo o pomenu literature in te tradicije se je držal tudi Steinbeck.

»Literatura je stara kot beseda« — je rekel med drugim Steinbeck. Rodila se je iz potrebe človeštva, ni se spremenila in je postala še bolj potrebna. Spremenilo se tudi nj starodavno poslanstvo pisatelja. Ta mora razgaljati naše grehe in naše številne in hude spodrsiljaje, slikati naše mračne in nevarne sanje, da nas privede k poboljšanju. Pisatelj ima tudi poslanstvo, da izraža in slavi veličino srca in človeškega duha ter njegov pogum v težavah, njegovo nagnjenje k sočutju in ljubezni.«

MEDNARODNA RAZSTAVA JASLIC

V milanskem zavodu Angelicum so odprli mednarodno razstavo jaslic. To je že peta razstava te vrste v Milanu. Prikazujejo okrog 40 dragocenih jaslic iz muzejev, starodavnih benediktinskih opatij ter italijanskih in drugih evropskih samostanov in cerkva.

Veseli smo tega praznika in nenavadno lepega priznanja, ki so ga bili deležni koroški Slovenci, ter jim priskrbeno čestitamo. Želimo, da bi prišli gostovat s svojo »Miklovo Zalo« tudi med nas, posebno pa še to, da bi lahko oni, pa tudi kaka tukajšnja slovenska igravska skupina nastopila končno tudi v kakem tržaškem osrednjem gledališču; ta še vedno zapirajo svoja vrata za slovenske prireditve.

* *

INGRID BERGMAN SPET NA ODRU

Ingrid Bergman je po petih letih spet nastopila na odru. Nastopila je v torek v pariškem gledališču Montparnasse v Ibsenovi igri »Hedda Gabler«. Igrala je vlogo Hedde. Kritikom v tej vlogi ni ravno najbolj ugajala, vendar pa je bila njena igra dobra in je doživela tudi pri občinstvu lep uspeh.

NOVA OPERNA PREMIERA

V soboto zvečer bo v Verdijevem gledališču nova premiera, in sicer »Trittico« (Triptih) Antonija Illersberga. Dirigiral bo prof. Tiziano Illersberg. V glavnih vlogah bodo nastopili Luisa Maragliano, Gloria Paulizza, Doro Antoniali, Glauco Scarlini, Dino Mantovani in Silvo Maionica. Scenografijo so izdelali po osnutkih slikarja Carla Sbisca. Zbor bo vodil dirigent Giorgio Kirschner. Režira Fulvio Tulluso.

SMRT IGRAVCA DRAGA MAKUCA

V ponedeljek so pokopali na Žalah v Ljubljani znanega igravca Slovenskega narodnega gledališča Draga Makuca. Makuc je umrl v najlepši moški dobi. Star je bil šele 39 let. Se mlad se je začel zanimati za gledališče in po vojni se mu je tudi posvetil. Hitro si je utrl pot v elitno slovensko igralsko skupino, iz katere pa ga je zdaj iztrgala smrt.

NAGRADE ZA KNJIGE O VAMPIRIH

V Parizu so ustanovili literarno nagrado »Dracula«. Z njo bodo nagradili vsako leto najboljšo leposlovno, znanstveno ali zgodovinsko knjigo o vampirizmu. Letošnjo nagrado so razdelili, in sicer sta jo dobila Onrella Volta za knjigo »Vampire« in Harry Ludlam za svojo biografijo irskega pisatelja Brama Stokerja, ki je napisal roman o Drakuli. Častni predsednik društva »Priatelj Brama Stokerja«, ki je bilo ustanovljeno ob tej priložnosti, je za Irsko slavni pisatelj Lawrence Durrell.

NASTOP SKEDENJSKEGA CERKVENEGA ZBORA

V sredo zvečer je bil v dvorani cerkve Santa Maria Maggiore v Trstu prvi skupni javni nastop tržaških cerkvenih pevskih zborov. Na sporedu je obvezna pesem »Cantate Domino« skladatelja Viadane in še druga poljubna skladba. Nastopil je tudi škedenjski slovenski cerkveni pevski zbor z omenjeno obvezno pesmijo ter s Hladnikovo »Je mrak končan«. Zbor je vodil Dušan Jakomin.

Festival narodov v Florenci

V ponedeljek se je začel v Florenci četrti festival narodov. To je mednarodna revija etnografskih in socioloških filmov. Poudarjeno je bilo, da je bila izbirna komisija stroga in da je od 209 predlaganih filmov izbrala samo 42 takih, ki bodo uradno predvajani na festivalu. Zastopanih je 27 držav. Poleg uradno predvajanih filmov je urejena še posebna informativna sekcija, kjer predvajajo druge dobre etnografske in sociološke filme. V torek se je začelo v okviru festivala tudi mednarodno zborovanje o filmu s funkcijo družbenega raziskovanja. Udeležujejo se ga strokovnjaki za sociologijo, filmologijo in filmsko kritiko.

STAROEGIPČANSKI SPOMENIKI V NEVARNOSTI

Splošna konferenca UNESCO v Parizu je z večino glasov zavrnila predlog za obvezne prispevke držav članic k finansiranju načrta za ohranitev staroegipčanskega templja Abu Simbel in še nekaterih drugih. Ti templji in drugi spomeniki bodo namreč preplavljeni od Nilovih voda, ko bo dograjen Assuanski jez, če jih ne bodo rešili. Predlog za obvezne prispevke je dalo tajništvo UNESCO, ki je hotelo najeti 30 milijonov dolarjev posojila, za katerega naj bi jamčila organizacija, povrnila pa bi ga z obveznimi prispevki držav. Glavni ravnatelj UNESCO Maheu je izjavil, da je spričo takega izida glasovanja zdaj nemogoče videti, kako bi mogli rešiti templje, razen če bo kako drugače možno najti do konca januarja potrebni denar. Kmalu nato pa se je zvedelo, da so Združene države že obljubile znatno vsoto.

SLOVENSKO GLEDALIŠCE V TRSTU

V četrtek, 20. dec., ob 18. uri in v petek 21. dec., ob 15.30 v Avditoriju

Boško Trifunović

»PRAVLJICA O CARJU IN PASTIRJU« mladinska igra v treh dejanjih

V soboto, 22. dec., ob 21. uri krstna predstava, v nedeljo, 23. dec., ob 16.30 ponovitev v Avditoriju

Andrè Roussin

»KADAR SE STORKLJA ZABAVA« komedija v štirih dejanjih

PREPOVEDANO MLADINI IZPOD 18. LETA!

KONGRES POLJSKIH PISATELJEV

Ob koncu prejšnjega tedna se je začel v Varšavi 13. kongres poljskih pisateljev. Ob tej priložnosti je prineslo glasilo poljskih pisateljev »Nova kultura«, uvodni članek, v katerem poziva pisatelje, naj upoštevajo razvoj komunističnega gibanja in naj v skladu s tem pišejo svoje nove stvari. »Ta novi razvoj je naperjen proti vsakršni obliki dogmatizma« — piše »Nova kultura«. »Navaja nas k stvarni in ne le besedni kritiki tistih let, ko je vladal kult osebnosti, in tistega, kar je še ostalo od tedaj.« Poljski tednik vabi literate, naj pišejo politične romane, čeprav prizna, da zahteva to mnogo poguma in prinaša tudi več tveganja.

Akademski slikar Lojze Spacal se je pred dnevi — kot smo že poročali — predstavil tržaškemu občinstvu kar z dvema razstavama: v Občinski galeriji in v galeriji »La Cavana«. Poročilo o razstavi njegovih olj bomo objavili v prihodnji številki.

Na sliki: Mesto v zrcalu (lesorez).

GOSPODARSTVO

Kaj je s še sladkimi vini?

Letos je v kletih vse polno sodov vina, ki je še slabo, ker ni dobro povrelo. Povrela pa niso ta vina zato, ker je nekaj dni po začetku rednega vrenja pritisnil mraz, ki vedno kvarno vpliva na vrenje, ga zadržuje in tudi popolnoma ustavi. Mnogi so v kleti zakurili peči, brž ko so videli, da se toplota niža izpod 18° C, a žal jih je tudi mnogo, ki v kleti nimajo niti topio mera, kaj še pečico! Pri mnogih se vino oglašča s svojim značilnim »kluk«, kar pomeni, da še vre, a vse premalo.

Se sladka vina morajo povreti sedaj ali pa bodo povrela spomladi. Do tečaj pa je daleč in vina lahko postanejo med tem močno vlačljiva, če ne tudi drugače bolna. Zato ravnamo z njimi takole:

Najbolje bi bilo, da bi vina povrela sedaj. Zato bi morali poskrbeti, da bi bila v kleti vedno toplota višja od 15° C in nižja od 22° C. To pa ponoči in podnevi, dokler vino popolnoma ne povre, čokler ne izgubi vsako sled sladkorja. Ko bi bila v kleti dosežena prej navedena višina toplote, bi morali dodati vinu umetnih vrelih kvasnic in po 20 gramov amonijevega fosfata na hl; ta služi kot hrana kvasnicam, katerih je potrebno dodati zato, ker so na ravne kvasnice, ki so prišle v mošt z grozdem, že mrtve ali pa prelene za dovršitev vrenja. Umetne kvasnice bi lahko dodali v pretočeno vino, lahko pa tudi v še nepretočeno.

To ponovno kipenje mladega vina bi moralo biti zaključeno pred Novim letom. Kakor hitro bi opazili, da vino več ne vre, ker je izgubil ves sladkor iz njega, bi prenehali kuriti, odprli bi okna in vrata kleti, da pride v klet mraz, ki vino presune in ga prisili, da se prej zbistri. Ko bi bilo vino čisto, bi ga pretočili, in sicer na zraku.

Če pa iz kakšnega razloga ne moremo prevreti vina sedaj v decembru in hočemo to storiti šele na pomlad, moramo sedaj vinu dodati po 2 kocki enososine na hl, po nadaljnjih 10 dneh vino pretočiti v nezaveplane sode in v pretočenem vinu raztopiti nadaljnjo kocko enososine na hl kot

Pasterizacija in uperizacija mleka

Kaj je pasterizirano mleko, je danes več ali manj znano vsem našim ljudem, saj v mestih uživamo skoraj samo tako. To je mleko, katerega so v prejšnjih časih zavreli in nato ohladili, danes pa mleko grejejo pri 62 do 70° C — a več časa — in potem ohladijo. Na ta način se zamorijo v mleku mnoge bakterije in mleko postane bolj trpežno in ostane dobro kakšen dan več.

S pasteriziranjem torej zamorimo del bakterij v mleku, z uperiziranjem pa vse. Uperizirati mleko pomeni, segreti ga v par sekundah na 150° C in nato hitro ohladiti. Takega skoka toplote ne vzdrži nobena živa stvar. Uperizacija pa je važna tudi zaradi tega, ker izloči iz mleka tuje duhove in okuse.

Uperizatorjev za mleko je še prav malo v delu. Prvi večji obrat je začel nedavno delovati v Bernu v Švici.

ohranjevalno sredstvo. Ker pa se v naših kmečkih kletih vina rada skisajo, oziroma najprej napravijo kan na površini vina v sodu, spustimo v sod ustrezno količino »FLOR-STOP-a«, ki prepreči tvorbo kana. »FOR-STOP« plava na površini vina in se ne raztopi. Njegova učinkovitost pa je omejena: v nepolni posodi okoli 6 tednov, v polni pa do 3 mesece. Ko te dobe pretečejo, moramo »FLOR-STOP« zamenjati. Vsak drugi mesec pa moramo v vsakem hl vina raztopiti nadaljnjo kocko enososine. Tako ostane sladko vino ohranjeno do spomladi, ko nastopi pomladansko vrenje.

* *

PARMEZAN BO DOBIL KONKURENTA

Sir za ribanje, ki je znan kot »parmezan«, je zakonito zaščiten glede imena. Pod tem imenom se lahko prodaja samo sir, katerega na poseben način proizvajajo v določenem kraju. V imenu je rabljen izraz »parmigiano-reggiano«, ker dotični sir ni samo iz pokrajine Parma, marveč tudi iz Reggio Emilia in strogo določenega ozemlja okoliških pokrajin, med drugim Milana in Bologne. Izven strogo določenega ozemlja — a v sosedstvu — pa izdelujejo enak sir, ki pa še nima lastnega imena in ne zakonske zaščite. Pri Trgovinski zbornici v Cremoni je bil pred tedni sestanek prizadetih mlekarških zadrug, industrialcev in trgovcev iz pokrajin Bergamo, Brescia, Cremona, Mantova, Milan, Pavia, Piacenza in Varese. Na tem sestanku so določili, da se bo njihov sir, ki je enak parmezanu, imenoval »padski« (grana padano) in ga bodo pod tem imenom prodajali tudi v inozemstvu. Ugotovili so, da izdelajo »padski« sir letno iz vsaj 10 milijonov stotov mleka. Na sestanku so tudi proučili možnost, da se ustanovi poseben zavod, ki bi skrbel za napredek v mlekarstvu in sirarstvu.

Rudninske snovi in živali

Po podatkih profesorja Evansa z univerze v Cambridgu izrabijo živali komaj polovico rudninskih snovi, ki so v krmi. Zato pa je potrebno živalim nuditi dvakrat toliko rudninskih snovi, kot jih živali oddajajo z mlekom, jajci, volno itd.

Najvažnejši rudninski snovi, ki jih naše živali potrebujejo, sta apno in fosfor. Oba predstavljata 70% pepela — če bi žival sežgali — ali 2.2% žive teže. Največ, in sicer 98% apna in fosfora se nahaja v kosteh in zobeh. Če ob največji molznosti žival ne dobi s krmo dovolj apna in fosforja, prispevajo kosti potrebne količine teh snovi zato, da jih je dovolj v mleku. Če je krma več časa preuboga na fosforu in apnu, postanejo kosti krhke in žival trpi na kostolomnici, ki je kakšenkrat tudi usodna. Če pa začnemo s krmo dovajati dovolj fosfora in apna, se kosti zopet okrepijo.

Pomanjkanje fosfora in soli v krmi more tudi povzročiti jalovost, začasno sterilnost. Mnogi slučajni jalovosti so bili odpravljeni samo z zvišanjem odstotka fosfora in apna v krmi.

Perutninarska razstava v Padovi

V dneh od 6. do 9. decembra je bila v Padovi posebna perutninarska razstava s približno 2.000 razstavljenimi živalmi. Hkrati je bila tudi razstava krmil in raznih pripomočkov za perutninarstvo.

Perutninarskih razstav je mnogo, a značilnost te je bila, pokazati predvsem živali za meso. Mnogo je pridobila razstava od udeležbe ameriške perutninske industrije. Razstavljeni so bili med drugim znani ameriški purani, ki dosežejo tudi 15 kg teže. Ameriška perutninarska industrija je in bo še organizirala izložbe in tečaje, kako se perutnina pripravi. V ta namen so povabili hotelirje, restavratere, glavne kuharje bolnic in dobrodelnih ustanov. Vsak obiskovalec je lahko tudi kupil celo žival ali kos mesa razstavljenih vrst. Na razstavi je bilo zanimivo tudi ogrevanje obeh paviljonov. V ta namen je služila najnovejša tovrstna ameriška iznajdba »blow-therm«, ki proizvaja topel zrak.

OBVESTILO KMETOVAVCEM

V skladu s sklepi, ki jih je sprejel Odbor za proučevanje škode zaradi letošnje suše, je Kmetijsko nadzorništvo v Trstu začelo sprejemati prošnje za dodelitev prispevka ob nakupu močnih krmil, sena in drugih tehničnih pripomočkov.

Kmetovavci morajo prošnje izpolniti na posebnih obrazcih, ki jih dobijo pri svojih strokovnih organizacijah ali na Kmetijskem nadzorništvu.

Prošnje pa je treba predložiti Kmetijskemu nadzorništvu najkasneje do 15. decembra.

DRAGI OVNI

Pred mesecem dni je bilo v Južni Afriki več dražb ovnov, predvsem pasme merino. Prodanih je bilo 1.305 ovnov plemenjakov po srednji ceni 82 funtov šterlingov ali okoli 140.000 lir za ovna. Posebno krasen oven - plemenjak je bil prodan za 3.500 funtov šterlingov ali za skoraj 6 milijonov lir.

Po Morrisonu bi morala vsaka molzna krava dobiti dnevno po 2.2 grama apna in 2.2 grama fosfora na vsakih 100 kg žive teže in po 2.2 grama apna in 1.65 grama fosfora za vsak liter proizvedenega mleka.

—0—

PORABA UMETNIH GNOJIL V ITALIJI

V desetletju 1951-1961 se je v Italiji poraba umetnih gnojil skoraj podvojila, in sicer od 4.85 milijona stotov čistega gnojila v letu 1950-51 na 7.9 milijona stotov v letu 1960-61.

Kar se tiče posameznih gnojil, se je odstotno najbolj dvignila potrošnja kalija, in sicer od 5 na 13%. Sledi dušik, ki je dvignil svoj odstotek od 32 na 41. Največ seveda potrošijo fosforne kisline, ki pa je svoj odstotek znatno znižala, in sicer od 63 na 46.

Zelo se dviga priljubljenost in s tem višja potrošnja sestavljenih gnojil, katerih je bilo leta 1960 pripravljenih že 15 milijonov stotov.

V vrtincu

H. B.

11.

Njegove sposobnosti so mu odprle pot do visokega položaja pri interpolu, kjer so ga pošiljali kot izvečenca v mednarodni trgovini; mamil po vsem svetu.

Med pripovedovanjem ni pozabil opozarjati spremljevalko na lepoto pokrajine ali na ljubko poigravanje delfinov za ladijskim trupom.

Maja ga je tako poslušala, kakor da se koplje vsa v nekem posebno veselem razpoloženju. Se nikoli je ni nekaj tako silno vleklo h kaki osebi kot zdaj k Samu. Kako različen je od vseh tistih, ki so si doslej skušali pridobiti njeno nagnjenje.

Si skuša tudi on pridobiti? Ali ne govori le samemu sebi, da bi si obudil gotove spomine? Njegov pogled se je tu pa tam izgubil v daljavo, nenadoma se je prekinjal in gledal v zadregi mimo nje. Vse to je Maja bistro opazila.

Še in še je govoril o potovanjih in pustolovščinah, o sebi pa ni znil besedice. Ali ima družino? Ženo? Ne, saj ne nosi prstana. Na levem mezinu se mu leskeče dragocen pečatnik. O ženskah je govoril stvarno, nekam vzvišeno. Maja je občutila, da zveni iz njegovih besed neka zagrenjenost. Nazadnje je pa on vprašal Majo, naj pripoveduje kaj o sebi. Posebno rad bi vedel, je rekel, kaj jo je nagnilo k njenemu sedanjemu poklicu. Vsekakor je za mlado in krasno dekle nekaj nenavadnega.

Maja je govorila kot o nekakem poslanstvu. Že kot mlada deklica se je močno zanimala za dobro in slabo v človeku. Zavzemala se je že tedaj, da se skrita hudobija odkrije.

Samo se je pritrjevalno smehljaj. »Lepo je,« je opomnil, »če teži kdo po taki ravni poti k svojemu cilju.« Pogled mu je splaval mimo nje: »Tako lahko pa jaz nisem imel.« Maja mu je verjela, da se je moral preriti iz skromnih razmer na površje. Ona je pa bila razvajena hči bogatih staršev. Šele v zadnjih treh letih je prav spoznala resnost življenja.

Med Radičevim pripovedovanjem se je enkrat zvonko posmejela. Nehote se je on zdrznil. Smeh mu je v ušesih prav tako zvenel kakor veseli smeh Divne. Spet so ga imeli spomini v svojem vrtincu.

Zamolčko je zatulila parnikova sirena. Potniki so vstajali s sedežev, ko je ladja pristajala ob pomolu. Samo in Maja sta tudi šla čez mostič na kopno.

Vila gospoda Komija se je lepo belila iz zelenega parka, ki se je širil po položnem bregu. Maja se je ozrla na prostor za avtomobile in je začudeno vzkliknila: »Poglejte, doktor, tisti avto! Veste, čigav je?«

Samo jo je pogledal: »Kako bi vedel?« »Vam bom pa jaz povedala. Je last trgovca s starinami Bense. Tu je neka zveza z njim in Portugalcem in seveda tudi z gospodom Komijem.«

Samo je prikimal: »Zares, zanimivo!«

Šla sta okoli parka in ko sta prišla na višino zadaj za vilo, je Maja opazila na terasi gospodično Benso s še nekim drugim mladim dekletom. Bržkone je bila ena izmed Komijevih hčerk. Mlada detektivka je že prej ugotovila, da ima Komi dve hčerki in enega sina.

»Njegov sin,« je pojasnjevala svojemu spremljevalcu, »študira v Carigradu. Iz tega moremo zopet kaj sklepati.«

»Menite?«

»Mislim,« je nadaljevala, »da se za njegovim študijem skriva kaj drugega. Najbrž dobavlja očetu določeno blago.«

Počasi sta krenila navdžol proti vhodu v park. Prav ta hip sta prišli obe dekleti skozi vrata in šli proti avtu. Samo in Maja sta se urno skrila za visok grm. Slišala sta, ko je Bensova hči rekla prijateljici: »Prav veseli me, da boš tudi ti prišla, Maša. Krasen nov prostor, godba prvovrstna. Lahko boš poklicala tudi tvojega Vikija.«

Maša se je zvonko smejala, ko sta secali v voz: »Še vedno moram misliti na tisto z dvema okviroma Posrečena domislica tvojega očeta, draga Lida!«

Lida je pritisnila na stopalo in oddirjali sta po poti.

»Ste slišali?« je vprašala Maja, ko sta stopila izza grma. »Dvojni okvir!«

Samo se je posmejal: »V resnici prav zanimivo. Menim, da bi bilo prav, da si kdo izmed naju ogleda tisti prostor s prvovrstno godbo. Ne bo težko najti.«

Prav prisrčno se je zasmejala: »Ugotavljam, da sva že spet v našem poslovnem svetu.«

Sprehajala sta se še nekaj časa po skalnem polotoku; ogledala sta si stari grad s cerkvijo. V kavarni na obali sta se okrepčala. Večerna megla se je že razpredala preko morske gladine.

Maja je venomer čebljala o svojem življenju, mišljenju in je skušala pritegniti Samovo pozornost. On pa se je pogreznil v svoje misli, kot da ga nič ne zanima. Moičeč je ostal tudi na parniku, ko sta se vrčala domov. Polagoma je tudi Maja umolknila. Ni dosegla, kar je upala. Kljub skupnemu poslu in krasnemu vremenu si nista prišla dosti bliže.

Maja je čakala, da jo bo povabil v tisti novi lokal. Dobila pa je vtis, da želi Samo iti brez nje tja. Ostala je v hotelu.

Odprla je knjigo, a se je kmalu vlegla k počitku.

Radič je kmalu našel tisti lokal, razkošno opremljen bar. Res je uglečal v bližnjem kotu obe dekleti s fantoma. Prisluškoval je iz sosednega kota. Nič; samo hihitanje in ljubezenski šepet. Razočaran se je Samo vrnil po polnoči v hotel. Vendar je bil z dnevom zadovoljen. Izlet z lepo tovarišico mu je pregnal dolgčas. Tisto minuto pa, ko se je Maja prvokrat tako ljubko zasmejala kot njegova Divna — mu je stopila podoba te deklice pred oči. Pozabil je na Majo, čeprav je sedela poleg njega. Zavedal se je, da se je zaradi teh spominov morda premrzlo obnašal čó Maje. Pomagati pa si ni mogel.

—0—

»Naslednji, prosim,« je bolniška sestra zaklicala v zdravniško čakalnico. Stara dama s sivimi lasmi, nekam čudno oblečena in s trepetajočimi rokami se je dvignila s stola.

(Dalje)

»Pravzaprav ni potrebno, da bi vama ponavljal, v čem je vajino poslanstvo,« je rekel profesor. »Poznam vaju in vem, da bi tudi brez podrobnejših navodil dobro opravila svojo nalogo. Zavedajta se pa, da je od uspeha vajinega poslanstva odvisna usoda nas vseh in morda tudi usoda vsega človeštva. Po tem, kar smo slišali od onega starca, je človeštvo na poti, ki vodi naravnost v končno pogubo. Vsaj tako lahko sklepamo. Zberita čimveč podatkov, na način, ki se vama bo zdel najboljši, in potem se srečno vrnita. V temle pismu sem vama na kratko napisal vsa potrebna tehnična navodila, kako bomo lahko ostali v zvezi. Zapomnita si jih dobro in potem pismo skrbno uničita, da ne pade v roko ljudem Srečnega sveta. S tem nikar ne odlašajta. Bodita previdna do skrajnosti. Zavedajta se, da so ljudje Srečnega sveta najbrže v vsem, kar zadeva znanost in tehniko, pa tudi intuicijo, mnogo pred nami. Zanašajta se na svojo pamet in nagon, predvsem pa na Boga in na svoj pogum. V skrajni sili vama bomo priskočili na pomoč, če bo le mogoče. Upam pa da do tega ne bo prišlo. Za vsak primer vama dam s seboj tudi pozdravno pismo na najvišjo oblast Srečnega sveta. Če bi vaju ujeli, vama bo lahko služilo v dokaz, da sta prišla s prijateljski mi nameni, kar je v bistvu tudi res, kajti bojimo se le, da oni nimajo prijateljskih namenov glede nas. S pogumnimi je tudi sreča! Obilo uspeha in na svidenje čimprej, najpozneje pa v treh mesecih, kot je navedeno v pismu.«

Toplo jima je stisnil roko in za njimi še vsi ostali.

Povzatek iz vesolja

E. Z.

88.

»S starcem sem že jaz govoril,« je rekel profesor. »Čisto dobro je razumel, za kaj gre. Boji se, da se bo vajino poslanstvo ponesrečilo, toda on in njegovi ljudje žive pač stalno v strahu pred preganjavci iz Srečnega sveta, zato je razumljiv njegov pesimizem. Glavno, da ne odvrne svojih ljudi od tega, da vaju kateri pospremi.«

Starec ju je prijazno sprejel in ni pokazal svojega strahu. Kmalu so bili nazaj na poti proti njegovemu bivališču. Njegovi spremljevalci so nosili s seboj darove, ki so jih dobili od posadke vesoljske ladje za vso pleme, stvari, ki so morale imeti za Srečni svet kvečjemu še vrednost starodavnih arheoloških ostankov, a ki so bile za v gorah skrito pleme skoro brez vsake tehnike velike važnosti.

Kljub svoji starosti je starec čilo hodil in čez nekaj ur so bili že v njegovi votlini. Bil je utrujen in je šel počivati; ženske so pripravile ležišče tudi za oba gosta in ju naskrivaj preplašeno pogledovale. Gotovo jim še ni moglo prav v glavo, odkod so se ti čudni ljudje nenadno vzeli in kaj iščejo tu.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

ITALIJANSKA NOGOMETNA PRVENSTVA

TRIESTINA MED ZADNJI MI

V nedeljo ni bilo na sporedu nogometnih tekem za italijansko nogometno prvenstvo druge lige, ker je med tednom bilo mednarodno srečanje med B ekipami Francije in Italije (izid 0:0).

Do sedaj so enajstotice igrare dvanajst tekem in lestvica je naslednja:

1. Messina 18 točk, 2. Brescia 17, 3. Foggia Incedit 16, 4. Lazio in Padova 15, 6. Lecco, Bari in Pro Patria 14, 9. Cagliari, Verona in Lucchese 12, 12. Cosenza 11, 13. Catanzaro in Como 10, 15. Triestina, Simmenthal in Alessandria 9, 18. Parma in Udinese 8, 20. Sambenedettese 7.

Kot je znano, so lani izpadle iz prve lige naslednje ekipe: Padova, Lecco in Udinese. Če izvzamemo videmsko ekipo, se ostali dve dobro držita: Padova je na 4. mestu, Lecco pa na 6. Padova igra zelo vibrano, Lecco pa je mojster v neodločnih izidih (kar polovico tekem se je končalo nerešeno). Udinese pa je letos povsem nerazumljivo zatajila in dolgo je bila na dnu lestvice; opomogla si je šele v zadnjih tekmah in je sedaj na predzadnjem mestu. Da je Padova dobro moštvo, je potrdila tudi z uspešnim nastopom v pokalu Rappan (uvrstila se je v finale). V ekipi se odlikujeta Koelbl (Padova) in Cappellaro (Lecco).

Iz C lige so prišle: Cagliari, Foggia in Triestina. Najboljša izmed teh je mlada ekipa Foggia Incedit, ki ima zelo plodovit napad (25 golov v 12 tekmah) in najboljšega strelca prvenstva — Nocera, ki je zabil 11 golov. Foggia pa ima zelo šibko obrambo (20 golov). Cagliari sodi med srednje ekipe, ki imajo zelo dobro obrambo (samo 8 golov) in šibak napad. Dober je napadalec Rizzo.

Triestina je poglavje zase. Odigrala je 12 tekem in samo dvakrat zmagala ter petkrat igrala neodločeno (doživela je 5 porazov); zabila je 17 golov, prejela pa jih je 21. V Trstu je Triestina petkrat nastopila ter dosegla dve zmagi (edini), dva neodločena izida in en poraz. Kot gost je bila Triestina štirikrat poražena, trikrat pa zaigrala nerešeno. Triestina je letos zelo nestalna in se bo morala ostro boriti za obstanek v drugi ligi. Igravci so mladi in zelo neizkušeni.

Messina je letos zelo okrepila svoje vrste in resno misli na prvo ligo. Bila je samo enkrat poražena, sedemkrat pa je odšla z igrišča kot zmagovalka. Na domačem igrišču je vedno zmagala, kot gost pa štirikrat igrala neodločeno (enkrat je zmagala in enkrat je bila poražena). Zelo močna ekipa je Brescia (7 zmag, 3 neodločni izidi in 2 poraza). Obe ekipi imata dobro obrambo in učinkovit napad (19-11 Messina in 18-10 Brescia).

Lazio je doslej še neporažen, čeprav je zaigral kar sedem tekem kot gost (1 zmag, in 6 neodločenih izidov); na domačem igrišču pa je petkrat zmagal in dvakrat igral neodločeno. Lazio je torej v 12 tekmah kar 9-krat igral neodločeno; zabil je 13 golov, prejel jih je samo 6! (najmanj izmed vseh). Tudi Bari računa na vstop v prvo ligo in zato je potrošil precej denarja za nakup igravcev. Ima zelo dobro obrambo (9 golov) in je bil samo enkrat poražen. Pro Patria pa je srednje moštvo, in je učinkovita le na domačem igrišču. Isto bi lahko rekli o ekipah: Verona Hellas, Lucchese in Cosenza. Catanzaro in Como večkrat razočarata na domačem igrišču, čeprav se zunanaj krepko držita. Med zadnjimi najdemo še ekipe Simmenthal Monza, Alessandria in Parma. Parma je čudno moštvo, na domačem igrišču je samo trikrat igrala neodločeno, drugače je bila vedno poražena, kot gost pa je nanizala kar 5 točk (dve zmagi in 1 neodločen izid); zabila pa je samo 8 golov. Na zadnjem mestu je Sambenedettese, ki je samo enkrat zmagala, in zabila le 7 golov (najmanj izmed vseh).

C LIGA JE ZANIMIVA

Tudi moštva C lige so odigrale dvanajst srečanj. Kot je znano, so ekipe razdeljene v tri skupine: A, B in C, vsaka ima po 18 moštev. V A skupini se več ekip poteguje za prvo mesto in s tem za vstop v B ligo. Glavna kandidata za prvo

mesto sta Novara in Varese, čeprav so tudi druge ekipe zelo močne, kot na pr. Savona, ki vodi lestvico, Legnano, Biellese in Mestrina. Torej v razmahu dveh točk je kar šest ekip, ki resno mislijo na končni uspeh. Najboljši strelci A skupine so: Basilio (Cremonese), Bertani (Fanfulla) in Cucchi (Savona), vsi s 6 goli.

Strokovnjaki so predvidevali, da se bosta v B skupini resno spoprijela Reggiana in Livorno. Reggiana je res v ospredju, medtem ko je Livorno v sredini. Dobra ekipa je Rimini, ki je trenutno na prvem mestu (z enakim številom točk kot Reggiana). Odlikuje se tudi Prato. Najboljši strelci B skupine je napadalec Joan (Arezzi) — 7 golov. V C skupini so vsi mislili, da bodo na prvih mestih naslednje ekipe: Salernitana, Trapani in Lecce. Omenjene ekipe so zelo razočarale in tako so v ospredju Potenza, Trani in Marsala. Najboljši strelci je Testa (Siracusa) — 7 golov.

V A skupini je največ golov zabila Savona (18), najmanj pa Saronno (5); največ golov je prejel Casale (20), najmanj pa Mestrina (5). Najplodovitejša napada druge lige sta v ekipah Prato in Cesena (19), najmanj golov pa sta zabila Perugia in Solvay (7), največ golov je prejelo moštvo Siena (21), najmanj pa Reggiana (5). Največ golov je v C skupini zabila ekipa Potenza (19), najmanj Crotona (7); največ golov pa je prejel Tevere (27), najmanj pa Salernitana (5).

Lestvice: A skupina: 1. Savona 16, 2. Legnano, Novara in Biellese 15, 5. Varese in Mestrina 14 itd. • B skupina: 1. Rimini in Reggiana 18, 3. Prato 17, 4. Arezzo 15, 5. Torres, Livorno in Cesena 13 itd. • C skupina: 1. Potenza 17, 2. Trani in Marsala 15, 4. Salernitana 14, 5. Trapani, Taranto, Akragas, Lecce, Del Duca in Pescara 13 itd.

»D« liga je razdeljena v 6 skupin in trenutno so v ospredju naslednje ekipe: Imperia (A), Falck Arcore in Trevigliese (B), Vis Sauro (C), Calangianus (C), Maceratese (D) in Casertana (E). Tekme so zelo borbene in ekipe precej izenačene, tako da je položaj še nejasen.

V PEŠČENIH SAMOTAH AZIJSKEGA PROSTRANSTVA

(Nadaljevanje s 3. strani)

Ena takih točk so bile tesni in izviriti svete reke Inda. Britanska kolonialna uprava ni dovolila, da bi se kak Evropejec približal Tibetu. Sven Hedin pa se ni ustrašil. Preoblečen v lamaističnega meniha je v družbi z nekaj nosači preiskal in kartografiral vso Transhimalajo v neznosnih težavah, v stalni smrtni nevarnosti. Iskala ga je angleška in tibetanska policija, češ da je oskrnil sveta tla. Ko se je pa vrnil v Indijo je šel sam podkralj Curzon naproti učenjaku in mu prinesel odlikovanja prav tiste vlade, ki mu je prej branila pristop.

Leta 1928 je kot 63-letni mož zopet šel s podporo švedskega kralja v mongolske in kitajske stepe. Sedem let je tam delal, dokler ni dokončal velikanskega atlanta Vzhodne Azije. Do pozne starosti je ta slavni odkritelj ohranil svežost in vztrajno delavnost. Napisal je za dolgo knjižno polico znanstvenih del.

Pred desetimi leti je legel v grob Sven Hedin, veliki odkritelj, ki je dokazal, kako je nezmagljiv človekov raziskovalni dun.

Izdaja Konzorcij Novega lista • Odgovorni urednik Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20 — Telefon 29.477

ŽENA IN DOM

ALI ZNATE PRAVILNO SPREJEMATI, VABITI, PROSITI IN ODKLONITI?

Ni posebno težko sprejemati razna povabila, vendar je treba tudi pri tem paziti, da ne napravimo nekaterih majhnih napak.

Ako vas nekdo povabi na kosilo ali na katero koli zabavo in vas to povabilo razveseli, kako se boste v tem primeru ravnali? Marsikdo pri tem rad pretirava: »O, ne, je preveč, ne morem tega sprejeti, nočem, da se toliko škodujete« itd. Zgrešeno je tudi, če se izgovarjate, da boste prišli raje na kavo, če pa so vas povabili na kosilo. Ako vas kdo povabi n. pr. na kosilo, pomeni, da je rad v vaši družbi. Recite v tem primeru raje: »Hvala, res sem tega vesela, rade volje sprejemem povabilo.« Oseba, ki povabi, bo nedvomno tega vesela. Ako še vedno vztrajate pri tem, da nečete nadlegovati, da boste raje prišle na kavo itd. bo oseba, ki vas vabi, mislila, da vas povabilo ne zadovolji ali pa, da hočete, da vas drugi prosijo. Vsakokrat torej, kadar vas neko povabilo zanima, sprejmite ga z iskrenostjo. Mnogokrat se dogaja, da smo bile že dvakrat ali trikrat povabljenke k neki družini, ne da bi v tem času vabilo tudi povrnile.

Tudi ponujati neko stvar ni posebno lahko. Treba je namreč pri tem vedeti, da ponujamo neko stvar, kadar si v resnici to želimo in če smo prepričani, da bo ponudba z veseljem sprejeta.

Nikakor ne smemo vabiti ljudi na dom zaradi ošabnosti in ker se nam to izplača. Zelo grdo je, če povabimo v hišo revno prijateljico samo zato, da ji izkažemo svoje bogato stanovanje. Zavedela se bo kmalu, da je bil to vaš namen, in bo odšla od vas razočarana ali celo užaljena. Zelo pa jo bo razveselilo, ako bo spoznala, da ste jo povabile zato, ker si želite njene družbe. V tem primeru vas bo tudi cenila.

Prav tako ni lepo, če povabimo na dom neko vplivno osebo samo zato, ker računamo, da nam bo kdaj pomagala. Taka oseba se bo kmalu zavdela, pri čem je in bo povabilo drugič odklonila. Tako tudi razne usluge, ki si jih od nje pričakujemo.

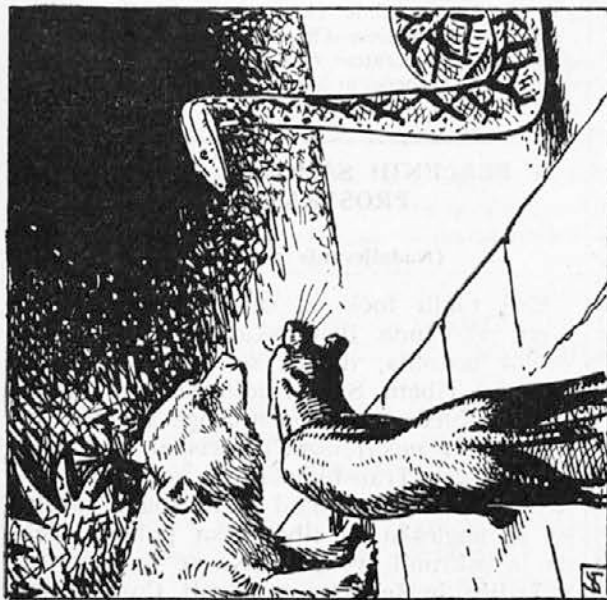
Mnogokrat se dogaja, da nekatere osebe ne sprejmejo takoj povabila. V tem primeru ne smete predolgo prositi, ker bi lahko marsikdo sprejel povabilo samo zato, ker se boji, da vas s tem ne užali. To pa je slabo za oba. Mislim, da ni potrebno posebej poudarjati, da ne pošiljamo vabil v zadnjem trenutku.

Mnogi delajo tudi napake, kadar nekaj prosijo. Če neko osebo prosimo za uslugo, jo moramo najprej dobro poznati, biti z njo v stiku, in končno moramo pomisliti tudi na to, če je s svojo prošnjo preveč ne nadlegujemo. Ko prosimo za neko uslugo, ni potrebno, da na koncu dodamo: »Ti bom že povrnila«, saj usluge niso nobena trgovina. Seveda je treba čimprej poskrbeti za to, da osebni povrnemo določeno uslugo, vendar ni potrebno, da se s tem prej obvezujemo.

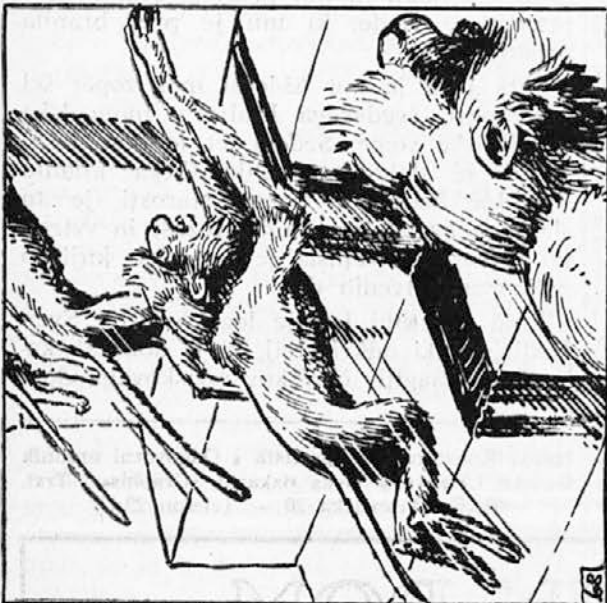
Ako vam kdo odkloni uslugo, pa čeprav bi jo lahko napravil, ne jezite se nanj in pomislite, da ni nihče prisiljen delati razne usluge, ampak, da je to odvisno od njegove dobre volje.

Če nočemo sprejeti raznih povabil in imamo opravka z osebami, ki bi nam to zamerile, nikar ne skušajmo, izmazati se z debelimi lažmi (bolezni, potovanje), ker te kmalu pridejo na dan. Najbolje je, da vabilo odložite za nedoločen čas. Ako se bo oseba s tem razjezila, vam ne preostane drugega, kot sprejeti povabilo. Če vam to res ni mogoče, skušajte ji dopovedati, zakaj nečete ali ne morete sprejeti povabila. Ne delajte pa preveč s fantazijo, ker ta velikokrat zataji človeka.

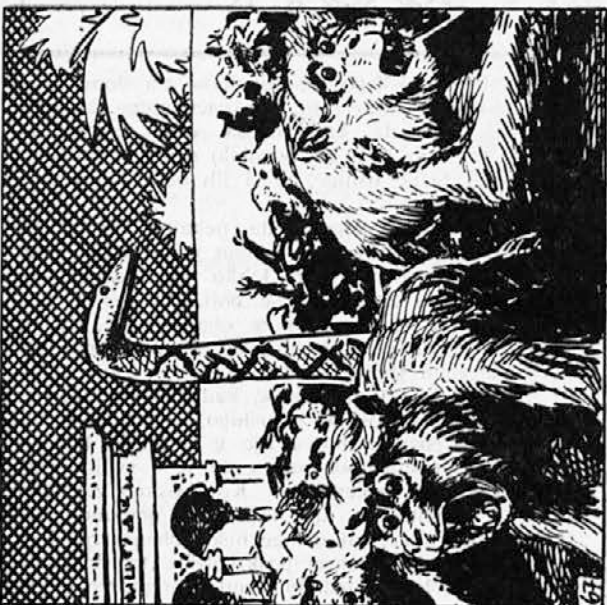
Ordina

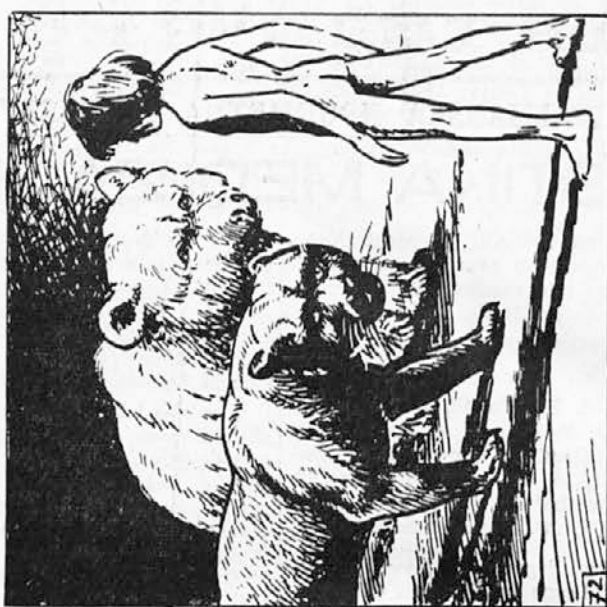
69. Baghira je utrujen otrisal vodo iz kožuha in sopihal: »Rešita človeškega mladiča iz pasti! Jaz ne morem več! Vzemimo dečka in pojdimo, saj nas lahko znova napadejo.« Tudi Balu je v boju dovolj pretrpel, da se mu je mudilo iz Hladnih brlogov. Kaja pa ju je pomirila: »Brez skrbi! ne bodo se ganile, dokler jim jaz ne ukažem.«

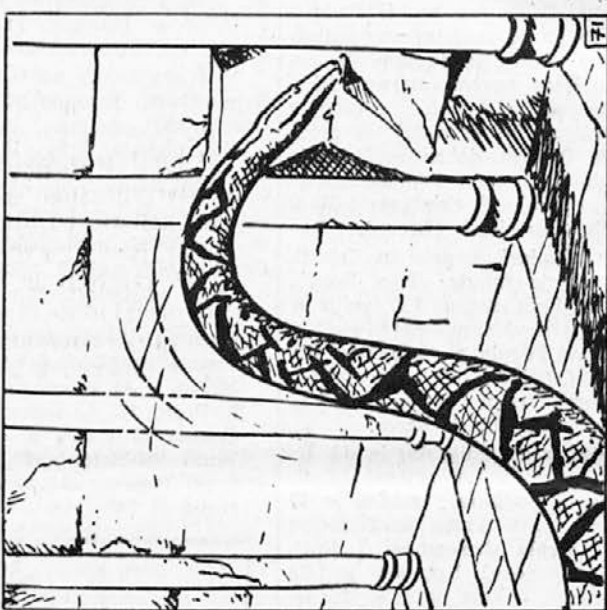
68. Kaja je bila edina stvar, ki so se je opice bale. Nobena ji ni mogla pogledati v oči, ne da bi odrevenela, in nobena se še ni vrnila iz njenega objema. Zato so sedaj preplašene planile na obzidja, se skrivale v razpoke in se obešale kamnitim malikom okrog vratu. Toda sikajoči Kajin ukaz: »Osstanite kjer sste!« jih je prikopal na mesta.

67. Borbena sila velike kače je v udarcu z glavo. Ze mlada kača lahko s svojim udarcem pobije odraslega človeka. Kaja pa je merila trideset čevljev! S svojimi udarci bi lahko rušila zidove. Prvi udarec je namerila v sredino tolpe, ki se je privala okrog Baluja. Drugi udarec ni bil več potreben. Opice so se preplašene razbežale.

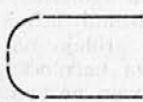
72. »Ali si ranjen?« je vprašal Balu in ga nežno objel. »Vse me boli! Lačen sem! Ranjen pa nisem.« je odgovoril Mavgli. »Toda vaju so strašno zdelale, brata moja, saj oba krvavita!« je vzkliznil. »O tem se bomo pomenili pozneje!« je s suhim glasom, ki ni Mavgliju obetal nič dobrega, rekel Baghira. »Sedaj se najprej zahvali naši pomočnici.«

71. Kaja je poiskala na marmornatih okraskih razpoko temnejše barve, ki je razodevala šibko mesto v zidu. Dvakrat, trikrat je tam narahlo potrkala z glavo, da bi ugotovila potrebno moč udarca in pravošno razdaljo, nato pa se je dvignila od tal in s silnimi udarci razbila zid. Iz odprtine je skočil Mavgli in objel Baluja in Baghira.

70. Tedaj jih je poklical Mavgli iz podre hiše, kjer je bil ujet. »Spravite ga vendar že proč,« so se pritoževale naočarke,« saj pleše tukaj kakor pav! Vse mladiče nam bo pohodil!« Kaja se je smehljala: »Ta človek ima povsod dosti prijateljev! Umakni se, človeček, ti, strupeni narod, pa se poskrjij! Podrila bom zid.«

Za
naše
najmlajše

12

AO PCDAKAPAO X-A-I-ZOJ
ANDZUK
RIŠE: MIKI
MUSTER